

ПОЙТАХТНИНГ БИР КҮНИ

Янгиликлар, воқеалар

ҚИСҚА сатрларда

◆ **ЧИЛОНЗОР** тумани ҳокимлигида бўлиб ўтган йилги тўқтинчи маъмулий мажлисида «Маданий-экологик мавзудаги энг яхши мақола» танловининг якунига бағишланган тақдирот маросими бўлиб ўтди.

◆ **БИРЛАШГАН** Миллатлар Ташкилотининг Ўзбекистондаги ваколатхонасида «Маданий-экологик мавзудаги энг яхши мақола» танловининг якунига бағишланган тақдирот маросими бўлиб ўтди.

◆ **ЧЕТ** эллик шериклар билан пойтахтда пиво ишлаб чиқаришга йўлланган қўшма корхона очилди. Тўқтинчи йилда маъмулий мажлисида «Маданий-экологик мавзудаги энг яхши мақола» танловининг якунига бағишланган тақдирот маросими бўлиб ўтди.

◆ **ТОШКЕНТДАГИ** Ўзбекистон рус академик драма театрида Охунбоев номидаги кўзи оғир болалар мактаб-интернатининг ўзбекистон кўнрали бўлиб ўтди.

◆ **ЖАНУБИЙ** корейлик тадбиркор Кван Санг Хуннинг ҳокимлигида республикада ишлаб чиқаришга йўлланган қўшма корхона очилди. Тўқтинчи йилда маъмулий мажлисида «Маданий-экологик мавзудаги энг яхши мақола» танловининг якунига бағишланган тақдирот маросими бўлиб ўтди.

◆ **КЕЧА** Ўзбекистон мудофасага қўмақлашувчи «Ватанпарвар» ташкиоти Марказий кенгашининг маъмулий мажлисида спортнинг техник ва харбий-амалий турларининг 2000 йилги якунига бағишланган тақдирот маросими бўлиб ўтди.

Тадқиқотлар — амалиётга

Физиология ва биофизика илмларини тадқиқ қилиш бўйича тузилган фундаментал тадқиқотлари дастурлари халқ ҳўжалиги ривожига муҳим амалий аҳамият касб этмоқда.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг физиология ва биофизика институтига бу илмий йўналишнинг энг долзарб муаммолари устида изланишлар олиб борилмоқда.

— Атроф-муҳитнинг мониторинги ва экологик хавфсизликни таъминлаш муаммолари устида ҳам изланишлар олиб борилмоқда, — дейди институт директори Пулат Усмонов. — Утказилган тадқиқотлар лазер ёрдами билан атроф-муҳитнинг ифлосланишига баҳо бериш методи ҳам ишлаб чиқилди. Атмосфера ифлосланишининг ўта сезувчи дарах турлари аниқланди.

Физиологик фаол бирикмаларнинг таъсири ҳам тадқиқ этилди ҳамда уларнинг атроф-муҳит, салбий шароитларга нисбатан қаршилигини оширишда тутган ўрни аниқланди.

Бу каби самарали изланишлар натижалари халқ ҳўжалигининг турли соҳаларида муваффақиятли қўлланилаётганини айтиб ўтиш

ҚУРИЛИШ

Жавасингиз келади

Пойтахтимизнинг «Госпиталь» даҳасида ўтган йилда қурилиб, фойдаланишга топширилган 33, 34, 35-ўйлар ўзининг ташки қўрилиши, йўлаклардаги, хонадонлардаги қўлайликлари билан кўпчилигининг жавасини уйғотган эди. 12 қаватли бу замонавий турар жой биноларини «Ўзўй-жоймагармабан» буюртмасига асосан бунёд этган қурувчилар — «Ўйжойқурилиш» ҳиссадорлик жамиятининг 1-қурилиш конвейери жамоаси айнаи дамларда худди шу Миробод туманининг Нукус кўчасида меҳнат қилмоқда.

Бунёдкорларнинг баракали меҳнатлари эвазига янги йилда 46 оилага йўлланган 1-ўй фойдаланишга топширилган бўлса, айни кунларда ёнма-ён қурилатган яна 4 та ўйда қурилиш-тиклаш ишлари давом этмоқда. 2-ўйнинг пойдевори тикланган бўлса, 1-ўйнинг 4-қавати, қолган ўйларнинг ҳам 1-, 2-қаватлари қурилмоқда. Шунинг учун яшовчиларга яна ҳам қўлайлик туғдириш мақсадида бу ёрда маиший хизмат шохобчалари, бир неча магазин ҳамда ер ости автомобиллари сақлаш жойи ҳам қурилади.

Бош пудратчи — юкоридаги конвейер қурувчилари билан биргаликда 1-Тошкент меҳанизация божқармаси, Тошкент вилояти меҳанизация божқармаси ишчи-хизматчилари бунёдкорлик ишларида фаол қатнашмоқда.

— Қурилатган ушбу кўп қаватли ўйлар шуниси билан божқарларидан фарқланадими, — дейди ишбози Мирвосиқ Соатов, — ташқи томондан пардоз ишлари бажарилиб, темир эшик ҳамда хоналарнинг эшик ва ромлари ўрнатилади. Лекин ичкаридаги пардоз ишларини ўз дид ва эҳтиёллари асосида хонадон сохиблари амалга оширишади. Бунда

АНЖУМАНЛАР

◆ **ПОЙТАХТИМИЗДАГИ** «Тошуст» ҳиссадорлик жамияти цехларидан бирига Швейцариядан келтирилган «Тетра Рекс» линияси ўрнатиш ишлари давом этмоқда. Линия ишга тушган пойтахтимиз аҳолиси дастурхонига 0,5 ва 1 литр ҳажмида қадоқланган, сақланиш мuddати бир неча ой бўлган қаттиқ ва қаймоқ махсулотлари тортиқ этилади.

◆ **ШАХРИМЗИНИНГ** «Феруза» даҳасида жойлашган Қодирова кўчасида фойдаланишга топширилган бири-бирдан кўрама 3 та янги турар жой биносига 48 та оила аъзолари кўчирилади. «Ўзбекистон қўвақув-таътириш» трестига қарашли 2-меҳанизациялашган уйсўлик комбинати бунёдкорлари меҳнати эвазига қад рўстланган 5-, 6-, 7-ўйларда яшовчилар учун барча қўлай шарт-шароитлар ҳисобга олинган.

«Аёл — бола — экология»

Тошкент Давлат шарқшунослик институтига Оналар ва болалар йилга бағишланган «Аёл — бола — экология» мавзусидаги анжуман бўлиб ўтди.

Унда сўзга чиққан «Экосан» халқаро жамғармаси Тошкент шаҳар бўлимининг раиси Шоира Иброҳимова республикада, жумладан шаҳримиздаги экологик вазият ҳусусида батафсил тўхталиб, барча йилгиланган турли экологик маданиятни ривожлантиришга чакирди. Зеро, ҳамма ривожланган мамлакатлардаги ҳар бир инсон онгида экологик маданият болалик чоғларидан шакллантириб

Биз ва жаҳон

◆ **Ўзбекистон ҳаво йўллари** миллий авиакомпанияси томонидан турли-туман спорт мусобақаларини ўтказиш яхши анъана тусига кирган.

МАК соврини учун оммавий ахборот воситалари ходимлари ўртасида стол тенниси бўйича мусобақалар бўлиб ўтди. «Ўзбекистон ҳаво йўллари» МАК ташкил этилганлигининг тўққиз йиллигига бағишланган турнирда «Ўзбекистон овози», «Спорт», «Мулқдор», «Ўзбекистон футбол», «Ўзбекистон қанотлари» газеталари, «Экономический вестник» журнали, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон

телевидениесининг биринчи дастури ва бошқа газеталар ходимлари гуруҳларга бўлинган ҳолда жамоалар ўртасида ва шахсий биринчилик учун кураш олиб бориди.

Уч кун давом этган кескин бахслардан сўнг жамоалар ўртасида «Спорт» газетаси жамоаси ва шахсий биринчиликда Уза Ходим Анвар Каримовлар ҳурмат тухосупасининг энг юкори поғонасидан жой олишиб, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» катновлари йўналишлари бўйича авиачипталар орқали хориж давлатларидан бирига савҳатга чиқиб, хўқўқини кўлга киритишди. Шунингдек, мусобақанинг иккинчи совриндорлари мамлакатимиз шаҳарларидан бирига савҳатга чиқашди. Учунчи ўрин сохиблари эса МАК рамиз тўширилган кимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ

Ташаббус гуруҳининг йиғилиши

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ташаббус гуруҳининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда мамлакатимиз Президент Ислам Каримовнинг мазкур гуруҳ аъзолари билан учрашувда сўзлаган нутқидан кейин чиқадиган вазидалар муҳокама этилди.

Сўзга чиққанлар Юртбошимизнинг нутқи жойларда кунт билан ўрғинаётгани, қизгин баҳс ва мунозаралар уйғотаётганини таъкидладилар. Мамлакатимизда ёшлар ҳаёти ва ижтимоий фаолияти билан боғлиқ бир қатор муаммолар ўз ечимини кутмоқда. Мустақил ҳаёт останада турган ёшларнинг бошини қўвуштириш, эзгу мақсадлар йўлида бирлаштириш, уларнинг орзу-умидлар

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИДА

Наврўз — ҳаёт байрами

Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида

Тошкент шаҳар ҳокимлиги томонидан Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Унга мувофиқ Наврўз байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича шаҳар ишчи гуруҳи таркиби, идора ва ташкилотлар учун режа-топшириқлар ҳамда шаҳар миқёсида ўтказиладиган байрам тадбирлари режаси тасдиқланди.

Туман ҳокимликлари, корхона, ташкилот ва муассасалар зиммасига бир ҳафта мuddатда Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш юзасидан аниқ тадбирлар режасини ишлаб

Ғолиблар учун — хорижга йўлланма

телевидениесининг биринчи дастури ва бошқа газеталар ходимлари гуруҳларга бўлинган ҳолда жамоалар ўртасида ва шахсий биринчилик учун кураш олиб бориди.

Уч кун давом этган кескин бахслардан сўнг жамоалар ўртасида «Спорт» газетаси жамоаси ва шахсий биринчиликда Уза Ходим Анвар Каримовлар ҳурмат тухосупасининг энг юкори поғонасидан жой олишиб, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» катновлари йўналишлари бўйича авиачипталар орқали хориж давлатларидан бирига савҳатга чиқиб, хўқўқини кўлга киритишди. Шунингдек, мусобақанинг иккинчи совриндорлари мамлакатимиз шаҳарларидан бирига савҳатга чиқашди. Учунчи ўрин сохиблари эса МАК рамиз тўширилган кимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ

корхонаси, «Шарқ шабодаси» очиқ турдаги акциядорлик жамияти зиммасига шаҳарда ҳамда туманларда ўтадиган тадбирлар учун сарф-харажатлар сметасини ташкилий кўмитага тақдим этиш топширилди.

Савдо, хизмат кўрсатиш соҳаси ва халқ истеъмолчи моллари ишлаб чиқариш департаменти зиммасига Ўзбекистон Миллий боғида Наврўз байрами қатнашчилари учун сумалак тайёрланишини таъминлаш, байрам тадбирлари ўтадиган майдонлар, хиёбонлар, туман марказларида байрам савдосини, умумий оқатланиш шохобчаларини ташкил этиш оқиланди.

Ободонлаштириш бош божқармаси, туман ҳокимликлари зиммасига Наврўз байрами олдидан шаҳарда санитария-тозалаш ва кўкаламзорлаштириш ойлғи ўтказилишини таъминлаш, бу ойлғида барча жамоалар ва аҳоли кенг жалб этиш топширилди.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош божқармаси зиммасига байрам кунлари жамоат тартибин сақлаш чора-тадбирларини кўриш топширилди.

Молча бош божқармаси зиммасига Наврўз байрами тадбирларини ўтказиш билан боғлиқ сарф-харажатлар учун тақдим этилган сметага биноан тегишли маблағ ажратиш топширилди. Наврўз байрами сарф-харажатлари республика бюджет ва шаҳар бюджетига ҳисобидан тенг улушда қопланиши назарда тутилди.

Наврўз байрами тадбирларини «Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳамда Ўзбекистон телерадиокомпаниясининг «Тошкент» студияларида кенг ёритиш тақлиф қилинди.

Жаҳонда

◆ Брюсселда «Ўзбекистон — Европа Иттифоқи» ҳамкорлик кенгашининг иккинчи мажлиси бўлиб ўтди. Унда савдо-сотиқ учун бизнес иқлим ва Ўзбекистонга Европа сармояларини жалб этишга, шунингдек, минтақавий хавфсизлик ва барқарорлик масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

◆ Россия ҳукумати 2001 йилда Чеченiston Республикасининг иқтисодий ва ижтимоий ҳаётини қайта тиклашга қаратилган Федерал дастур лойиҳасини маъқуллади. Мазкур дастур ижроси учун 14 миллиард рубль ажратилиши кўзда тутилмоқда.

◆ Исроил муваққат ҳукумати бошлиғи Эхуд Барак мамлакатда сайлов кампанияси бошланиши муносабати билан Исроил — Фаластин тинчлик музокаралари вақтинча тўхталишини маълум қилди. Бирок томонлар ушбу масала бўйича мулоқотни бутунлай тўхтатиб қўймайди, деди Бош вазир.

◆ Япония ташки ишлар вазири Иохэй Коно АҚШ Давлат котиби Колин Пауэлл билан учрашди. Мулоқот чоғида томонлар халқаро ва минтақавий масалалар ҳусусида фикр алмашди.

◆ Россия ва Беларусь иттифок давлатлари вазирлар кенгашининг Москвада бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида ягона божхона-тариф сиёсати билан боғлиқ бир қатор битимлар имзоланди.

◆ Уругвай кишлоқ ҳўжалиги вазири Гонзало Гонзалез мамлакатда қора молларда учрайдиган оқсил касаллиғи тўла бартараф қилинганлини билдирди.

◆ Хорватиянинг Босния ва Герцеговина билан тўташтирувчи темирйўл алоқаси тўққиз ярим йиллик танлашдан сўнг қайта тикланди.

◆ Хитой ҳукумати Ҳиндистон раҳбариятига мактуб йўллаб, мамлакатнинг Гужарат штатида юз берган zilзилдан қурбон бўлганларнинг оила аъзоларига ҳамдардик билдирди.

◆ Филиппин мудофаз вазири Орландо Меркадо истеъфога чиқмоқчи. Матбуот анжуманида у истеъфога мамлакат Президент Глория Арройонинг Давлат хавфсизлик кенгаши раиси лавозимига Лисандро Абидияни тайинлаш тўғрисидаги қарори сабаб бўлганини айтди.

◆ Кеча Татаристоннинг Менделеев шаҳрида маҳаллий кимё заводининг азот қислоталари ишлаб чиқариладиган цехида рўй берган портлаш оқибатида уч киши ҳалок бўлди, бир канча киши жароҳатланди. Заҳарли моддаларнинг сизиб чиқиши олди олинди.

◆ Кеча Россиянинг биринчи Президенти Борис Ельцин кучли вирус инфекцияси гумони билан Марказий клиник касалхонасига ётқизилди. Афтдан эртага у ўзининг 70 йиллигини шифохонада нишонлайдиган кунида.

◆ Эрон Президенти Мухаммад Хотамий расмий Техрон билан Уммон ўртасидаги алоқаларни янада ривожлантириш лозимлигини маълум қилди. У Уммон Бош вазири ўринбосари Фаҳд ибн Маҳмуд Саид билан бўлган учрашувда шундай деди.

◆ Шимолий ва Жанубий Корея Қизил Хоч жамиятларининг вакиллари оилаларни буткул бирлаштириш тўғрисидаги масалалар юзасида музокараларни бошладилар.

◆ Кеча Тбилисдаги бир киши ҳалок бўлди ва бир киши жароҳатланди. Почта ходимлари томонидан қақчилган давлат хавфсизлиги хизмати ходимлари ичига граната солинган юкни хавфсизлантиришга уриндилар.

Баҳарият тараккиётида муҳим мавзулар, тафаккур йўналишлари – инсон ижодий имкониятларининг турли бўғинларида ўзининг алоҳида ўрни, даражаси ва микёси билан гавдаланувчи сиймоқлар жуда кўп. Аслида, инсоният ана шу қавмдошлари салоҳияти ва эзгу фаолияти билан мазкур мақомга эришди. Янада кенгрок тасаввур қилиш учун, буларни мураккаб жумбоқлар маскани ҳисобланмиш бу фоний дунёнинг умумий тилсимлари тахлилини шакллантирувчи – бўҳронларнинг бесўнақай ҳаракатлари оқибатида ўзаро тўқнашиб, дунёнинг остин-устун бўлиш ҳолларини даф қилувчи ҳаёт устунлари дейиш мумкин.

Ҳазрат Алишер Навоий ҳам умумбаъшар тақдирининг бир бўғинида юқорида таърифланганидек, ҳаёт устунларининг бири сифатида гавдаланади. Чунки умуминсоний манфаатлар заминидан келиб чиқиб борлиққа бор тафаккур имконияти билан ёндошиб, ҳолислик ва бегубор муносабатлари ила назар солиш ҳамда бунинг оқибатида буюк натижаларга эришиш фақат шу тоифадаги шахсларгагина хос муваффақиятдир.

Устунлар серқирра ҳамда серҳосият бўлиши айтини ҳақиқат. Шундан келиб чиқиб бу ишмизни муҳим мавзу – Навоийнинг устоз-шогирд борасидаги илмий-амалий қарашларига диққат қилишни лозим топдик.

Маълумки, том маънодаги зиёли киши аввало, ўқиш-ўзлаштириш-ўрганиш-ўқиш заминидан шаклланади. Аслида ҳақиқий зиёлигина ана шу ҳақиқатни тўғри англаб етиб, эътироф этишга қодир. Ана шундан сўнг унинг бу соҳа эшигининг зунфини даст ушлаб очмоқликка ҳадди сиғиши мумкин. Бу борда ёш Алишернинг илму фан зиёсига ташна қалб эгаси сифатидаги фаолияти юқоридаги шартларимиз талабига тўлиқ жавоб бера олади.

Навоий Бойқаро салтанатида йирик сиёсий арбоб бўлиш билан бирга шу давр маданият-маърифий ҳаётида ҳам буюк маънавият ҳомийси эди. Хусусан, унинг Беҳзоддек мунасабатлари ўз эътиборига олганлиги, хатто Султон Али Маъшадийга муруват кўрсатганлиги, Хондамирдек тарихчи унинг ҳомийлигида шаклланганлиги, унинг бобоси Мирхонд Навоий даргоҳидан паноҳ топиб, улкан тарихий асари «Равзат ус-сафо»ни ёзганлиги юқоридаги фикрларимизнинг далилдир. Ундан ташқари, Халосия, Илхосия, Шифоия каби ўнлаб мадраса ва хонақоҳлар барпо этириб, унда юзлаб илм-маърифат ахлининг бошини силлагани – улар фаолияти учун зарур шарт-шароит ҳамда услубий кўмак бериб турганлиги маълум. Ўзидан аввал ўтган даҳо санъаткорларга ва уларнинг геннаи асарларига ҳурмат билан қараб («Маълоис ул-нафоис»), муваффақиятларини мардонвор тан олганлигининг ўзи унинг умумий қиёфасини янада равшанроқ ифодалайди. Хусусан, Луғфийни «замонасининг маликул-каломи эрди», дея алқаса, Жомийни «Маъдуми аъзам» дея улуғлайди. Устози Фазлуллоҳ Абдулайсини «замонасининг Афлотун эрди», дея юксакларга кўтарди. Уларга бўлган ҳасасиз ҳурмати, самимий муносабати ёзган асарларида уфуриб, пўртаналек отилиб чиқаверади.

Юқоридаги табиатта эга вужуд шуури маъсули ҳам унинг моҳияти мазмунига йўғрилган бўлиб, қатор асарларида, асарларидаги етакчи мавзуларда бунинг ифодасини кўра-миз.

Навоий ижоднинг бошқа кўринишларида бўлгани қатори, хотиранавислик борасида ҳам жуда илгарилаб кетди. Хусусан, «Хамсатул-мутаҳаййирин» асарига портрет яратиш имкониятларининг янги қирраларини кашф этиб, Жомийдек замонасининг зиё соҳибини бадиий акс этиришда ўзига хос йўл тутиб, муҳим муваффақиятга эришди. Аввало, муаллиф асарни ёзишдан кўзга тугган мақсади, чамалоираси орқали ниҳоятда кенг худудни ташкил этиши билан ажралиб турди. Ана шу

асосдан келиб чиқиб ишни режалаштирган Навоий аввало, тасвири ўзаро учрашув онларидан бошлади. Унинг фаолияти, иқтидори, салоҳияти, ўша давр муҳтида тугган ўрни каби масалалар Аввалга, Иккинчи, Учинчи мақолатларда тартибли равишда ёритилди. Хотимада эса «...аларнинг ҳаётларининг охири-нинг тарихи ва ул ҳолат кайфияти» тасвирилади. (Навоий асарлари – 14-ж. Тошкент – 67).

Жомийни йўқотиш Навоий учун жуда оғир кечди. Аслида, бу фундаментал асарнинг ёзи-

зуни мазмунан тулдиради. Масалан, асарнинг биринчи мақсадида келтирилган иккинчи ҳикояда Навоийнинг тадбиркорлиги, ўткир фаҳшот соҳиб эканлигини идрок этиш мумкин. Унга кўра, Мирзо Ёдгор ўзбошимчилик билан пойтахтга кириб олган. Маймана ва Фарёб томонларда бўлган подшо Бойқаро Навоийни яширин бир жойга чақиртириб, бу мушкулотни даф этиш бўйича тузган режасини билдиради. Шунда: Олийҳазрат – Навоий бу фикрни маъқул топиб, уни мумкин қадар яширин тутишни уқдириди ва илҳом берувчи тил билан: «Агар бу сўз мента ҳам айтилмаса, яхшироқ бўлар эди», дейди.

Султон Соҳибқирон сўради:

– Бу ҳақда шу қалар муболага ва таъкид қилишининг сабаби нима?

Олижаноб Амир шундай жавоб берди:

– Бу сўзларни яширин тутиш гоятда зарурдир, чунки ҳар кун бизнинг бир тўда кишиларимиз Ёдгор Муҳаммад Мирзо томонга қочиб ўтмоқдалар, улар бу хабарни етказишдан кўра қимматлироқ совға тополмайдилар («Мақорим ул-ахлоқ», Тошкент-1967).

Шундан сўнг подшо тадбирни ниҳоятда сир тутиб, амалий ёндошди ва кўзлаган ниёти рўёбга чиқариб. Бу ўта нозик вазиятдан оқилона фойдаланиб иш юритиш самарасида эҳтроси жўшиб кетган муаллиф шу ерда «Соф кўнгулли амир»ни Муштарийга* қиёс қилиб, бир қитъа битди ва уни узукка қўйилган кўз мисоли матн пойига жойлаштириб, ажойиб манзарани яратди.

Асар тўлиқ бадиий имкониятлар устуворлигида битилганлиги боис уни тўлиқ хотиранама-лар туркумига киритиш мумкин. Шунингдек, кичкина деталь ёрдамида Навоийга хос сезgirl-лик, тадбиркорлик, зукколик аниқ фактик материал ёрдамида тахлил этилиб, бу борда самарали маълумот бера олади.

Навбатдаги мақсадларда ҳам, объектнинг кейинги жиҳатлари тартибли кашф этиб борилади. Асар хотимасига келганда, тарихий шахсининг ёрқин ифодаси яхши манзарани ташкил этади. Ўз навбатида, хотима Навоийдаги каби объектнинг дилларни ларзага солувчи айрилиқ захри билан тасвириланади, бу билан асарнинг битилишига ҳаётий йўқотиш, аччиқ қисмат асосий туртки бўлган дейиш мумкин.

Маълумки, Хондамир ва унинг ижодкор авлодлари Навоий билан жуда яқин муносабатда бўлган. Шубҳа йўқки, у ҳақдаги энг самарали иш ҳам унинг ўзига хос.

Ана шу яқинлик боис ҳам услубий, ҳам мазмуний тасвирлаш оқибатида, навоёна имкониятларни ўзида зийнатлаган нозикфаҳм шогирд улкан муваффақиятларга эришди.

Шу ўринда бир нуқтага диққатни жалб этишни лозим топдик. Биз истиқбол кунларига қалар ҳар бир нарсага ўзгалар андоза (шаблон)си орқали ёндашишга маққум этилиб, талай имкониятларни бой бердик. Ана шундай ҳолатлардан бири маданиятимиз заминидagi тарихий-хотиранавислик бўлиб, биз бунга тарихий асар ёш имкониятларини чеқлаб қўйдик. Зеро, адабиётшунос олима Ф. Сулаймонова эътироф этганидек, «Нур Шарқдан». Шарқ маданияти ўзининг менталитет тасвирлашдан келиб чиқиб, оригинал маънавият намунасига эга. Дарҳақиқат Буюк авлодларимизнинг беқиёс маънавий мероси минг йиллик тарихимиз ва маданиятимизга асосланган маънавий ҳаётимизни тиклай бошладик. Эндиги зафарлар ҳаракатимиз ва муносабатларимизга боғлиқ.

Ш. ЮСУПОВ

* Муштарий – сайёралардан бирининг номи бўлиб, афсонага кўра, у юлдузлар оламида бахтга боғловчи марказ ҳисобланади.

ЕР ЁНФОК

Ҳажвия

Тўққиз қаватли уйнинг иккинчи қаватида яшаймиз. Томорқа дейишга арзимаса ҳам, олти кулчодан кўпроқ «огородим» бўлиб унча болам, битта хотиним билан эрмак учун деҳқончилик қиламиз. Аввалги йили, помидор эккан эдик, оқ чивин босиб қуриб қолди. Утган йили эккан картошканимизни кўнгуз еб қўйди. Хандалак эмомчи эдим, аммо бу фикримдан қайтдим. Барибир маҳаланинг буғдойранг ва сомонранг болаларидан омон қолмайди. Шунинг учун ербўғоқ экдим. Сувини вақтида бериб, хотини юмшатиб турилса, остига мўл бўлар экан. Кўзда битта елим тоғорани тўлдириб хирмон кўтардик.

Кечкурун ёрдамчиларимни бир меҳмон қилай деб, бир чўмич ербўғоқни қозонга солиб, тағига ўт эккан ҳам эдимки, жуфти ҳалолимиз ишдан келиб қолдилар. Ул кишининг кўзлари қозонда жиғи-бийрон бўлиб қоврилайётган ербўғоққа тушди-ю, тилла узуги сувага тушиб кетган одамдай. – Вой улмасам, кўшнларнинг ҳаққини адо этмай туриб, нима қилмасизлар, – деди.

– Қандай ҳақ дедим? – ўғрилик устида қўлга тушган одамдай, довдирди.

– Э, омон бўлинг дадаси, қани чўмични бу ёққа олингчи... Хўш мана бунинг ёш кўшимизга чиқарамиз. Ёзда чирғимиз ўчиб қолганда, яримта шағам бериб, кўнимизга яраган. Яхшиликни қайтариш керак.

Хотин шундай деб, икки чўмич ер ёнғоқни елим халтага солиб катта қизимни қўшнликка югуртирди.

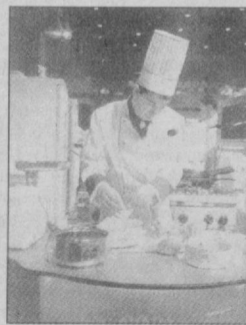
– Мана бунинг эса тепамиздаги қўшнига чиқарамиз. Яқинда эри пора билан қўлга тушиб қолган. Кўнгли ярим. Қўлга тушмасидан аввал катта-хатта идораларда ишлаган. Ишга машина олиб кетиб, олиб келиб қўйди. Хўш, мана бунинг эса тўртинчи қаватдаги ўрисниқига чиқарамиз. Эсиниздагидек, ёзда ер чопайётганимизда деразадан ялтироқ бошини чиқариб ўзбекча «хорманг» деган эди. Мана бунинг хов нариги уйдаги солиқ идорасида ишлайдиган амакинчиқа чиқарайлик. Бир сафар, тўйдан кеч қолиб, кўчада автобус кутиб турганимизда машинасида опкелиб қўйган. Бунисини эса тўққизинчи қаватдаги нўғай кампирниқига чиқарамиз. Неваралари кўрғани келишида меҳмон қилади. «Огородимиз»ни ичкадан суворганимизда «ғинг» деб овоз чиқараймишди. Хўш... ана ким қолди. Э, магазин қоровули Зокир ота борлар. Ҳар сафар кечаси, магазин атрофини айланганлариде бизнинг томорқа томонга қараб, бир икки хуштакларини чуриллатиб қўядилар. Мана бунинг... ие. Тоғорада хеч нарса қолмайди-ку.

Шундай қилиб десангиз, бизнинг сабоғатлаб хотинимиз, бу йилги ҳосилини остидаги туپрогини ҳам қолдирмай кўнжушнларга улашиб чиқди. Ўзимизга эса ер ёнғоқнинг палаги қолди.

Аммо, энди баҳор келиши билан томорқага арпа экишга қарор қилдим. Ҳар ҳолда олти кулчод томорқамизга кўз тикиб турган ҳақталарга домини улашсақ, сомонни ўзимизга қолайди-ку!

Жўра МАХМУД

БИЗ ВА ЖАҲОН

Баҳодир Алимҳамедов каби бизнинг ёш пазандаларимиз ҳаяжонланган бўлсаларда бироқ ҳамжихатлик ва уюшқоқлик билан ишлайдилар. Ва бу ҳакамлар ҳайъати эътиборидан четда қолмади. Ўзбекистонлик танлов қатнашчиларининг ташқи кўриниши, диди, таомларнинг безатилиши эса фестивалнинг эсдалик соврини билан тақдирланди.

– Танлов ташкилотчиларининг ўзлари ҳам афтидан бизнинг иштирокчиларимиздан унчалик юқори маҳоратни кутмаган бўлсалар керак, – сўзида давом этади Зокир Қодиров, – биз жаҳондаги энг кучли ошпазлар жамоалари билан юқори даражада тенгма-тенг бешаддик. Ва юксак мукофотлар – бунинг исботидир!

ЎЗ МУХБИРИМИЗ. СУРАТЛАРДА: таомлар тайёрлашнинг нозик сирлари.

Пазандаларимиз муваффақият билан қайтишди

Нима деб ўйлайсиз, ширин таомлар тайёрлаш йўли билан Буюк ипак йўлини бунёд этиш мумкинми? Мальта давлатида ўтган пазандаларнинг III халқаро фестивалида қатнашган ўзбекистонлик ошпазлар жамоаси бу ишни муваффақият билан урдалашди ва ўз маҳоратлари эвазига улар олтин нишонлар билан тақдирланди.

«Маззавий швед столи» деб номланган ушбу йўналишдаги галабани енгил деб бўлмайди, бинобарин биз билан бирга турли хил ширин таомларни Португалия, Озарбайжон, Украина ва бошқа давлатлардан таширф буюрган тажрибали устозлар тайёрлашди, – дейди биз билан суҳбатда ўзбек ошпазлари жамоасининг сардори Зокир Қодиров. – Биз ҳакамлар ҳайъатига ипакнинг Хитойдан ўрта Осий, Эрон, Туркия орқали Европа мамлакатларига йўлини ра-

зи. Таомларни муваффақият кўмаклашишди. Бинобарин, бизнинг жамоамизнинг муваффақиятида уларнинг ҳам хизматлари катта бўлди.

Ўзбекистонлик пазандалар танлов дастуридан ўрин олган 36 та йўналишдан 12 тасида қатнашдик. Улар учун «Тайёрла ва узат» каби босқич ҳам муваффақиятли кечди. Унинг шартига кўра 20 дақиқа ичида биринчи, иккинчи ва ширин таомлардан таомномани тузган ҳолда буюртмачиларга хизмат кўрсатиш лозим эди. Хўшбўй хид таратиб турган манти, тилларанг ош ва қилқазариб пишган миллий патири ҳайъат томонидан муносиб баҳоланди. Ҳакамлар ушбу босқич бўйича пазандаларимизнинг ишларини кумуш нишон билан тақдирландилар.

– Нахотки, патирини ўзингиз билан олиб борган бўлсангиз? – сўраймиз. – Йўқ албатта, уларни Мальтада ёлдиқ, – жилмаяди Зокир Қодиров. – Тўғри, фақат тандирда эмас, оддий печкада ёпишга тўғри келди. Ахир Ўзбекистон илк бор шундай нуфузли фестивалда қатнашди ва биз ариб қийинчиликларга қарамадан ўз олимизга қатий мақсадларни қўйган ҳолда муносиб иштирок этиш-

НАВОЙНИ ЎРГАНАМИЗ

560

лишига машғум тарихий воқеа ҳам маълум маънода туртки бўлган. Маълумки, ҳар қандай ижодий иш мақсули рўҳий эҳтиёж фарзанди.

Навоий кашфиёти ўз замонасидаёқ ҳосил берди. Унинг гамхўр ва донишманд раҳбарлиги остида қўллаб олим ҳамда шоирлар етишиб чиқди. Шулар орасида бевосита шоир раҳнамолигида шаклланган Хондамир устознинг бу борда том маънодаги излоши бўлди. Хотиранама (мемуаристика) кўринишидаги асарларнинг моҳир ижросиси сифатида етишган Хондамир бадиий ифода усулининг бу каби шаклини ҳам урдалади. Моҳирона ижод қилиб, ўзининг қатор тарихий-хотиранавислик йўналишдаги асарлари орасида «Мақоримул-ахлоқ» (яхши хулқлар) номли йирик бағишлов асарини яратди. Асарда «Хамсатул-мутаҳаййирин»даги каби бош режага ягона сиймо ифодаси киритилди. Қолган воқеа-жараёнлар шу фигура атрофида тартибли жойлаштирилди. Ҳар бир тарихий воқеа маълум бир мақсадга қаратилганлиги билан ажралиб турди. Ундан ташқари, муқаддима ва хотима қисмлар билан бирга тартиб берилган ўн мақсаднинг ҳар бирини маълум мавзу йўналишида марказнинг алоҳида имконияти тахлилга бағишлайди. Уларга киритилган ҳикоялар мақсадлар мав-

